

МИ
А Л Е К С А Н Д А Р I.
по милости Вождој и вољи народној
Краљ Србије

Проглашујемо и објављујемо свима и свакоме да је Народна Скупштина решила и да смо Ми потврдили и потврђујемо

ЗАКОН
о
НАРОДНОЈ БИБЛИОТЕЦИ

Члан 1.

Народна Библиотека у Београду стоји, као просветна установа, под врховном управом Министарства просвете.

Члан 2.

Њен је задатак помагати неговање науке и олакшавати ширење народног образовања. За то у Народној Библиотеци треба да буде:

а) свака српска и хрватска књига, часописи и новине;

б) свака књига о српском народу и српским земљама на ком било језику;

в) по могућству, свака књига која се тиче књижевности, историје, језика, права, географије, етнографије, јестаственице, и т. д. југословенских народа;

г) свака знатнија књига која се тиче суседа српскога народа;

д) најврсније књиге из свакога раздела светске књижевности, на ком било културном језику, с нарочитим обзиром на словенске књижевности.

Члан 3.

По угледу на Народну Библиотеку у Београду могу се установљавати и отварати и друге мање јавне библиотеке. Оне се оснивају Краљевим указом на предлог Министра просвете у границама државног буџета.

Члан 4.

Народна Библиотека ће имати засебну зграду, која мора одговарати сувременим прописима за библиотечке зграде. Она ће бити предвиђена за смештај 500.000 свезака, али тако, да се после може и проширити.

Ако се не могне убрзо имати засебна зграда за Народну Библиотеку, онда ће она бити смештена у једној згради са Српском Краљевском Академијом.

Члан 5.

Да Народна Библиотека буде, по означеним начелима, добро снабдевена књигама, часописима и новинама, стара се библиотекар, који је одговоран за правилну и с чланом 2. сагласну употребу годишње дотације. Он се при том увек саветује са својим помоћницима.

Председништво Српске Краљевске Академије има у овом погледу право надзора и представака. О учињеним набавкама и поруџбинама библиотекар је дужан извештавати председништво.

У Народној Библиотеци водиће се нарочита књига о списима који се буду тражили за читање, а она их нема.

Члан 6.

Народном Библиотеком рукује и управља непосредно библиотекар, који се поставља Краљевим указом на предлог Министра просвете.

Библиотекар води преписку непосредно са свима властима.

За библиотекара може бити постављен онај који има факултетску спрему и бавио се књижевним пословима.

Звање библиотекара дели се у три класе с платом 5400, 6300, 7200 динара годишње. (Нова алинеја М.) Библиотекар станује у згради Народне Библиотеке бесплатно.

Члан 7.

Народна Библиотека има два главна одељка: а) одељак за штампане књиге, и б) одељак за рукописе и старине, карте и штампане слике.

Члан 8.

Народна Библиотека ће средити досадашњу српску библиографију једне и друге азбуке у што краћем року, а нову библиографију објављиваће сваке године.

Члан 9.

Поред библиотекара има Народна Библиотека два помоћника, као шефове главних одељака, једнога писара, потребан број руковалаца, практиканата и служитеља.

Помоћници и писар могу бити само они, који имају факултетску спрему.

Помоћника има од три класе с платом 4200, 4800, 5400 динара годишње.

Писар је у рангу писара Министарства просвете.

Руковаоци морају имати најмање свршену нижу гимназију или реалку.

Руковаоцима може плата ићи до 2400 динара годишње.

Један руковалац долази на 25000 свезака.

Руковаоци и практиканти постављају се министровим претписом по библиотекареву предлогу; служитеље поставља и отпушта сам библиотекар.

Члан 10.

За одељак рукописа, старина, карата и штампаних слика одговара помоћник, шеф тога одељка.

Он прима и предаје рукописе, старине и т. д. по инвентару.

Члан 11.

За поједине мање одељке Народне Библиотеке одговорни су руковаоци.

И они примају и предају своје одељке по инвентару.

Члан 12.

Све књиге (и рукописи) Народне Библиотеке морају бити обележене, записане, уредно заведене, смештене и сређене по захтевима савременог библиотекарства.

Исто тако све књиге Народне Библиотеке морају бити укорићене.

Члан 13.

Сваке се године врши ревизија Народне Библиотеке, целе или појединих одељака. Ближе одредбе о том прописане се правилима о унутрашњем уређењу и реду у Народној Библиотеци.

Члан 14.

Библиотека је отворена сваки дан, осем недеље и господњих празника, пре и после подне.

За време ревизије Народна Библиотека има скраћен број часова рада, а по потреби може бити и затворена у то време, али не више од 15 дана.

У случају потребе научницима ће и књижевницима Народна Библиотека бити отворена за рад и у дане кад она не ради, по одобрењу библиотекареву.

Члан 15.

Књигама Народне Библиотеке може се служити сваки који се подвргава одредбама овога закона и правилима која се тичу употребе књига и реда у Народној Библиотеци.

Сваки који узме књигу из Народне Библиотеке тим самим прима на се обавезу тачно вршити све одредбе овога закона и правила о унутрашњем уређењу и реду у Народној Библиотеци.

Члан 16.

Књигама се Народне Библиотеке може служити, према предњем члану, по правилу, само у њеним читаоницама. Изузетно се књиге могу давати у наруч и ван Библиотеке по одобрењу библиотекареву и то само оне које се могу набавити. За тај случај мора се и кауција захтевати. Ближе одредбе о кауцији прописаће се правилима.

Цену књигама одређује библиотекар према нарочитим одредбама, које ће прописати правилима.

Члан 17.

И они који се књигама Народне Библиотеке служе у самој Библиотеци, и они који би их добили у наруч ван Библиотеке, дају реверс, кад књигу узимају.

Овај пропис вреди у пуној мери и за све особље Народне Библиотеке.

Члан 18.

Обичан је рок за држање књига ван Библиотеке 15 дана, а најдуже два месеца.

Члан 19.

По истеклом року сваки је дужан вратити књигу чисту, здраву и неоштећену. Ко то не учини сам, Народна Библиотека ће му задржати кауцију у својину. Ако кауција не би довољна била, Библиотека ће, на случај да је књига упропашћена или оштећена, наплатити је кратким путем и без суда, користећи се § 465. грађанског судског поступка.

На захтев Народне Библиотеке сваки је дужан вратити узету књигу и пре истекла рока.

У колико би библиотекар за примену овога члана закона била потребна полицијска власт, она ће се његову непосредну позиву свагда одазвати.

Ови прописи вреде и за досадање дужнике Народне Библиотеке.

Члан 20.

Ако се Народна Библиотека не користи предњим чланом овога закона најдаље за 15 дана по истеклом року, одређеном за наруч у даном случају одговоран је за штету онај чиновник, коме је у дужност било стављено старати се о томе. Библиотекар је лично одговоран ако је пропустио одредити за то одговорно лице.

Члан 21.

Новац добивен по чл. 19. овог закона, уноси се у касу Народне Библиотеке, те се њиме накнађује учињена штета оним књигама које су упропашћене; или се њим набављају друге књиге, ако није могућно доћи новом куповином до упропашћених књига, или библиотекар у споразуму с председништвом Српске Краљевске Академије нађе да је за Народну Библиотеку корисније, према чл. 2. овога закона, набавити тим новцем другу коју књигу.

Члан 22.

Дублети који не би били потребни за ручну библиотеку у читаоници, а не би их било од интереса ни држати у Народној Библиотеци према чл. 2. овога закона, могу се продати или дати у замену за другу какву књигу.

Тако исто могу се и друге књиге, мање знатне, продати или заменити за друге знатније и Народној Библиотеци потребније.

Новцем од овако продатих књига врше се нове набавке за Народну Библиотеку.

Продаја или замена бива по предлогу библиотекареву а по одобрењу Академијина председништва.

Свој предлог о том чини библиотекар по саслушању својих помоћника, што ће се у правилима изречно поменути.

Члан 23.

Уникати, инкунабуле, атласи и ноте, енциклопедије, речници, часописи, новине, штампане слике, скупочена илустрована дела, као и неукоричене књиге неће се давати појединцима ван Библиотеке на читање; али се на случај озбиљне потребе могу поменте књиге, односно новине и ноте, давати на употребу библиотекама и академијама које су под државним надзором у земљи или на страни. Библиографске пак реткости и рукописи могу им се дати само по предлогу библиотекареву а по одобрењу министрову.

Члан 24.

Читаонице Народне Библиотеке биће удешене тако, да имају све угодности за корисну употребу књига и новина. Људима од науке нарочито ће се чинити све олакшице за рад у Народној Библиотеци.

Читаонице не смеју ни једнога часа бити без једнога руковаоца.

Члан 25.

Свака штампарија дужна је слати Народној Библиотеци од сваке штампане књиге, новине, атласа и т. д. по три примерка (члан 3. закона о штампи) најдаље за пет дана по изласку, односно штампању. Ови примерци морају бити штампани на јачој хартији (без дрвета).

Ове примерке за Народну Библиотеку сваки штампар предаје Управи Београда, односно месној полицијској власти, у исто време кад и онај један примерак, који предаје полицијској власти по чл. 3. закона о штампи.

Народна ће Библиотека сваки дан примати на свој реверс ове примерке од Управе Београда, а месне полицијске власти по унутрашњости слаће ове примерке Народној Библиотеци сваке недеље и добивати од ње уверење о пријему.

За тачност вршења ове одредбе законске одговара управник Београда, односно старешина месне полицијске власти, ако се не зна чиновник коме је било стављено у дужност старати се о томе.

По тужби библиотекарској Министар унутрашњих дела казниће за сваку нетачност дотичног старешину, односно чиновника петодневном платом.

Одредбе овога члана и члана 3. закона о штампи вреде и за државне штампарије, како за државна тако и за приватна издања.

Управници државних штампарија биће ослобођени одговорности само у том случају, ако су унапред нарочитим актом одредили кога од чиновника да се стара о том, па и Управу Београда, односно месну полицијску власт известили да су то учинили.

Штампари одговарају и за неуредности у овом члану поменуте, по чл. 3. закона о штампи.

Новац, добивени од казне штампара, предаје полицијска власт Народној Библиотеци, која га употребљава за набавку књига.

Члан 26.

Надзорници народних школа, као што је то у закону о народним школама наређено, водиће нарочиту бригу сваки у своме округу (сем престонице) да се одредбе члана 25. тачно извршују. У том циљу ће сваки од њих слати прост списак штампаних књига у њиховом подручју, на крају сваког тромесечја, Народној Библиотеци ради јаче контроле.

Члан 27.

За Народну Библиотеку нема забране књига, односно новина по закону о штампи, ни за издања у земљи ни за издања на страни. Њој се по члану 25. овога закона шаље све било то забрањено или не.

Исто тако све набавке и пошиљке књига, часописа, новина, рукописа за Народну Библиотеку из иностранства не подлеже никаквој цензури.

О забрањеним књигама и новинама, домаћим и страним, библиотекар води нарочито старање, те њих неће давати на читање ни у самој Библиотеци ни ван ње. Изузетно могу се дати на читање у самој Библиотеци и овакве књиге и новине научницима и књижевницима по нарочитом одобрењу Министра просвете. Министар просвете одлучује и кад раније забрањени списи могу доћи у ред обичних књига у Народној Библиотеци.

Члан 28.

Председништво Српске Краљевске Академије, вршиће право надзора које има по овом закону (чл. 5. и 28.) и по закону о Академији (чл. 7.), може тражити свака обавештења од библиотекара, у свако доба извршити преглед имаовине Народне Библиотеке, и чинити напомене библиотекар, које он, ако мисли да не треба примити и усвојити, спроводи без одлагања Министру просвете, који (одлучује и наређује извршење) о томе доноси решење.

Члан 29.

На крају године библиотекар подноси извештај о стању Народне Библиотеке Министру просвете и Академији.

У овом годишњем извештају библиотекар полаже рачун и о употреби годишње дотације, тако да се види утрошак њен по гранама наука и књижевности.

Члан 30.

Да би Народна Библиотека могла одговарати прописима чл. 2. и 8. овога закона, као и свима захтевима једне добро уређене јавне библиотеке с истакнутим националним карактером, њен буџет и њена годишња дотација за набавку и коричење књига биће увек у сразмери према овим потребама. Овој потреби служе и поклони и завештања појединаца и удружења.

Члан 31.

Народна Библиотека има засебно рачуноводство. Касом рукује један помоћник библиотекарев, кога одреди библиотекар. Он је и рачунополагач.

Члан 32.

Све поштанске и аманетне пошиљке, које Народна Библиотека чини за себе или које се чине по њеној потреби, ослобођене су поштарине и сваке државне дажбине.

Члан 33.

Правила о извршењу овога закона и о унутрашњем уређењу и реду у Народној Библиотеци прописује Министар просвете.

Члан 34.

Овим се законом укида закон о Народној Библиотеци од 19. марта 1881. године, члан 7. закона

о Академији у колико би био противан овоме закону, одредбе закона о употреби застарелих фондова на подизање Академијина дома од 1895. године, члана 3. закона о штампи у колико су оне противне овоме закону, као и све друге одредбе законске које би му биле противне.

Члан 35.

Прелазна наређења.

Одредбе чл. 9. овога закона о помоћницима и руковаоцима не вреде за садањег помоћника и садање руковаоце.

Ако нема стана у Народној Библиотеци, библиотекар нема права ни на какву накнаду.

Члан 36.

Закон овај ступа у живот 1. јануара 1902. год.

Препоручујемо Нашим Министрима: просвете и црквених послова, финансија и унутрашњих дела, да овај закон обнародују и о извршењу се његову старају; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

23. јануара 1901. год.
у Нишу.

АЛЕКСАНДАР с. р.

(М. П.)

*Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата,
Министар правде,*

Н. Антоновић с. р.

*Министар
просвете и црквених послова,*
Павле Маринковић с. р.

Министар финансија,
Д-р М. М. Поповић с. р.

*Министар
унутрашњих дела,*
Лаз. Поповић с. р.